

Pressens Opinionsnämnd

Opinionsuttalande

20 januari 2004

Exp nr 1/2004

Anmälan mot Aftonbladet

Publiceringarna

Den 9 maj 2003 var rubrikerna på Aftonbladets förstasida. **De begärde för mycket betalt – och åkte dit.** Foton visades på tio namngivna advokater och i bildtexterna lämnades uppgifter om hur mycket respektive advokat hade krävt för mycket. Under foton fanns den större huvudrubriken: **ADVOKATER FIFFLAR FÖR MILJONER – och det är du som betalar.**

På sidan sex fanns en inledande text där det uppgavs att en namngiven advokat inom kort skulle ställas inför rätta för grovt bedrägeriförsök, misstänkt för att ha försökt ta dubbelt betalt. Vidare uppgavs att Aftonbladet inledde en artikelserie om hur advokater fifflar eller utnyttjar det frikostiga statliga ersättnings-systemet. Därefter följde rubriken **Advokaterna som åkte dit** med underrubriken **De begärde flera miljoner för mycket betalt.**

På motstående sida återkom foton på advokaterna från förstasidan. Det tillkom också foton och uppgifter för ytterligare fem advokater, däribland advokaten A. Bildtexten till A:s foto löd: A, [för- och efternamn], 49, [ort] – 112 353 kr. I anslutning till foton fanns vidare texten: Här är de som fått sina räkningar mest prutade i Aftonbladets granskning.

Artikelserien fortsatte de följande dagarna. Den 10 maj fanns på sidan åtta ett inslag med rubriken **FÖRTYDLIGANDE** där Aftonbladet bad om ursäkt för den olyckliga formuleringen på gårdagens förstasida. Advokaterna på första sidan hade inte fifflat

utan fått sina krav på ersättning underkända. I en artikel skriven av Aftonbladets chefredaktör och ansvarige utgivare, den 13 maj, klargjordes att rubriken om fiffel på förstasidan den 9 maj inte syftade på de där avbildade advokaterna, som fått sina kostnadsräkningar prutade, utan på andra delar av artikelserien. Tidningen bad de advokater som känt sig utpekade om ursäkt.

Anmälan

Publiceringen anmäldes till Allmänhetens Pressombudsman (PO) av A. Han menade att han genom rubriksättningen på förstasidan den 9 maj jämte fortsättningen inne i tidningen felaktigt hade utpekats som en advokat som ”fifflar” och ”som åkte dit”.

Artikeln skadade honom både i hans yrkesliv och som privatperson. Omgivningen skulle dra den felaktiga slutsatsen att han på ett otillbörligt/orättmätigt sätt tog mer betalt än han hade rätt till.

Han framhöll att han inte var någon fifflare. Under åren som advokat hade hans kostnadsyrkanden i allt väsentligt bifallits. I ett fall, avslutat i december 1999, hade han dock fått vidkännas en större prutning. Det gällde ett komplicerat brottmål angående ekonomisk brottslighet som han hade arbetat med på heltid under tre år. Han hade ansett att det förelåg skäl att, i enlighet med ett tidigare rättsfall, yrka förhöjd ersättning. Domstolarna hade också medgivit sådan förhöjd ersättning med hänsyn bl a till målets svårighetsgrad liksom kvaliteten i det utförda försvarararbetet. Hovrätten hade dock prutat något på hans nedlagda arbetstid, 45 timmar av yrkade 895 befanns ”överarbetade”, även om det inte ifrågasattes att han faktiskt hade lagt ned den tiden. Vidare hade han yrkat ersättning med ca 48 000 kr avseende ett utlägg för ett rättsutlåtande, vilket inte bifölls.

Efter publiceringen hade han vänt sig till tidningen och begärt att den skulle ta in ett genmäle. Aftonbladet hade dock förvägrat honom rätten till genmäle.

Tidningens yttrande m m

Aftonbladet framhöll i yttrande till PO att artikelserien var en för Aftonbladet viktig granskning. Dess journalistik hade ett oavvisligt allmänintresse, den var relevant, sann och saklig. Utformning-

en av förstasidan den 9 maj var dock inte bra. Huvudrubriken kopplades på ett olyckligt sätt till bilderna på tio advokater som hade fått sina räkningar prutade. Aftonbladet hade bett de berörda om ursäkt vid två tillfällen.

Advokaten A förekom dock inte på tidningens förstasida. A fanns enbart på sidorna sex och sju och där förekom inte ordet ”fifflar”. Uppgiften om A:s ”prutning” var inte heller behäftad med något sakfel. Det fanns därför inte skäl att publicera ett genmäle från A.

Ytterligare skriftväxling förekom.

PO:s beslut

I beslut den 10 september 2003 hänsköt PO ärendet till Pressens Opinionsnämnd och anförde bl a följande:

Frågor om hur allmänna medel används har ett stort allmänintresse. Advokater har vidare en sådan ställning att de i många fall kan få tåla en granskning av förhållanden som gäller deras yrkesutövning.

Anmälarens foto fanns inte med på Aftonbladets förstasida den 9 maj. Han sammankopplades alltså inte direkt med huvudrubriken på förstasidan om advokater som fifflar för miljoner på medborgarnas bekostnad. Dock hänvisades på förstasidan till publiceringen inne i tidningen, där man i en inledande text åter tog upp att Aftonbladet skulle redovisa hur advokater fifflar eller utnyttjar det statliga ersättnings-systemet. Huvudrubriken inne i tidningen var *Advokaterna som åkte dit*.

På motstående sida inne i tidningen återkom bilderna på advokaterna från förstasidan tillsammans med foton och namn på ytterligare fem advokater, bl a anmälaren, tillsammans med upplysningen att de hade fått sina räkningar mest prutade i Aftonbladets granskning. Av bildtexten till anmälarens foto framgick endast namn, ålder, ort och belopp. Någon förklaring till varför hans kostnadsyrkande underkänts lämnades alltså inte.

Sammanfattningsvis lämnades uppgiften om hans underkända kostnadsyrkande i ett mycket negativt sammanhang

och förklarades inte närmare. Även om beloppet var korrekt angivet, är min bedömning att god publicistisk sed åtminstone hade krävt att tidningen publicerat genmälet från honom. I det begärda bemötandet kommenterade han bakgrunden till det underkända yrkandet och framhöll att han varken hade fiffelat eller åkt dit.

Därför anser jag att Aftonbladet inte har iakttagit en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften. De förtydliganden och ursäkter som tidningen publicerade om förstasidespubliceringen, medför inte någon annan bedömning.

Yttrandena till Pressens Opinionsnämnd

A har i yttrande till nämnden anfört att artikeln innehöll ett sakfel. Den del av prutningen som avsåg sakkunnigutlåtandet rörde ju enbart aktuell huvudman.

Aftonbladet har invänt att tidningen aldrig anklagat A för fiffel. Den enda faktiska uppgift man publicerat om honom, att han fått ett arvode prutat med 112 353 kr, är dessutom korrekt. Tidningen har svårt att förstå varför den skulle publicera ett genmäle från en advokat som påstår att tidningen anklagar honom för något den aldrig gjort och som vill rätta, eller möjligen förtydliga, en uppgift som från början var korrekt.

Pressens Opinionsnämnds beslut

Pressens Opinionsnämnd noterar inledningsvis att det även i artikeln på s. 6 talas om att advokater ”fiffelar” eller utnyttjar det frikostiga statliga ersättningssystemet. Genom rubriken ”Advokaterna som åkte dit” ges läsaren uppfattningen att samtliga femton advokater gjort sig skyldiga till oegentligheter.

Nämnden finner på de av PO anförda skälen att Aftonbladet genom publiceringen och genom att vägra genmäle har orsakat A en publicitetsskada. Tidningen skall därför klandras för att den åsidosatt god publicistisk sed.